

Samenhangende zorg voor kwetsbare zwangeren en kwetsbare jonge ouders:

KNOOPPUNTEN KANSRIJKE START IN ZUID-LIMBURG

FACTSHEET “Interviews bestaande context gemeente Kerkrade”

DOEL VAN HET ONDERZOEK

De komende jaren wordt er onderzoek gedaan naar de totstandkoming, het implementeren en het functioneren van de *Knooppunten Kansrijke Start* (KKS) in de drie pilot gemeenten Kerkrade, Landgraaf en Vaals.

Het onderzoek evalueert in hoeverre het KKS bijdraagt aan het hervormen van de keten en het verbeteren van de samenwerking tussen ketenpartners zodat er tijdiger en adequater kan worden gereageerd op gesignaleerde risico's bij zwangere vrouwen en hun partner of bij jonge gezinnen in een kwetsbare positie.

In de periode juni – september 2021 zijn met de aangesloten lokale coalitiepartners interviews gehouden. Daarbij is ingegaan op de bekendheid met de definitie van een zwangere in een kwetsbare situatie van het Erasmus MC en gemeente Rotterdam, over de *bestaande context* rondom het signaleren, verkennen en steun op maat van zwangeren en jonge gezinnen in een kwetsbare situatie en de huidige samenwerking op ketenniveau. Tevens is er ruimte geweest voor een doorkijkje naar hoe de partners het KKS zien in de toekomst.

DEFINITIE ERASMUS MC EN GEMEENTE ROTTERDAM ZWANGERE IN EEN KWETSBARE SITUATIE

- Partners zijn bekend met de definitie.
- Meeste partners hebben (nog) geen protocol of definitie specifiek gericht op zwangeren of het jonge gezin in een kwetsbare situatie opgenomen in hun beleid.
- Er is wel extra oog voor de kwetsbaren in het beleid en in een aantal projecten wordt gebruik gemaakt van de definitie van het Erasmus MC en gemeente Rotterdam.

FASE 1. SIGNALEREN

Signaleren is een inschatting maken van medische en sociale risico's en eventueel de mate van kwetsbaarheid. Risicosignalering is een vorm van preventie. Je probeert een probleem te voorkomen of verergering van een probleem tegen te gaan.

- Vrijwel alle partners observeren en signaleren.
- Alle partijen kijken breed naar alle levensdomeinen: dit is in lijn met het gedachtegoed van positieve gezondheid.
- Signalen worden altijd bespreekbaar gemaakt met de zwangere / het gezin.
- De zwangere / het gezin moet altijd toestemming geven voor het delen van informatie.
- Indien er sprake is van een niet-pluis gevoel en de veiligheid van het (ongeboren) kind komt in het geding is wordt de meldcode kindermishandeling gevolgd.

KNELPUNTEN en VERBETERING FASE SIGNALEREN (n)

- Interne en externe signaalfunctie en samenwerking versterken door korte lijnen. (5)
- Men weet elkaar niet altijd te vinden. (4)
- Elkaar kennen is belangrijk in de samenwerking. (3)
- Tijdiger communiceren tussen partijen waardoor problematiek sneller aangepakt wordt. (3)
- Zien alleen topje van de ijsberg, ervoor zorgen doelgroep beter in beeld te krijgen. (3)
- Het bespreekbaar maken of het gesprek aangaan met ouders is vaak nog moeilijk. (2)
- Wachtlijsten werken belemmerend in de motivatie van ouders om hulp te aanvaarden. (2)
- Onduidelijk wie betrokken is bij casussen, dus in afstemming valt nog winst te behalen. (1)
- Culturele verschillen en taalbarrière maken het bespreekbaar maken niet makkelijk. (1)
- Warme overdracht bij afsluiting van kraambed vaker fysiek laten plaatsvinden. (1)

Signa
leren

FASE 2. VERKENNEN

Verkennen is de hulp- of ondersteuningsvraag helder proberen te krijgen. Als de hulpvraag niet direct helder is of complex dient er eerst een verkenning plaats te vinden alvorens hulp of steun op maat in te zetten.

- Niet alle partners voeren een verkenning uit, sommigen hebben alleen signaalfunctie.
- Verkenning wordt op diverse manieren gedaan: (intake)gesprekken en vragenlijsten.
- Verkenning vindt plaats over meerdere levensdomeinen: positieve gezondheid.
- JGZ kan pre- of postnatale huisbezoeken uitvoeren voor verduidelijking hulpvraag.
- POH kan na doorverwijzing huisarts verder onderzoek doen naar de hulpvraag.
- Na een melding bij gemeente Kerkrade vindt een RTO en casusoverleg plaats.
- Stelregel in Kerkrade is voorliggend(plus), tenzij.
- Gezamenlijk met partners wordt gekeken wat het best passend is en wie de juiste partij is.
- Inzet hulpverleners is met een opdracht, maar voeren ook probleemverkenning met cliënt.

KNELPUNTEN en VERBETERING FASE VERKENNEN (n)

- Samenwerking en delen van info kan beter. Scheelt tijd, onderzoek en afstemming. (4)
- Niet altijd duidelijk of het bij een zwangere gaat om jeugdhulp of volwassenproblematiek. (2)
- Voor verloskundigen was het gat tussen signaleren en steun op maat groot. (1)
- Door hoeveelheid zorgverleners is niet altijd duidelijk wie je het beste kunt inzetten. (1)
- Vaak willen wij meer dan waar de cliënten persé problemen in zien. (1)

FASE 3. STEUN OP MAAT

Steun op maat is de daadwerkelijke inzet van hulp en ondersteuning. Als de hulpvraag in fase 1 duidelijk en enkelvoudig is dan kan meteen steun op maat worden ingezet. Is de hulpvraag complexer dan vindt er eerst een verkenning plaats in fase 2.

- De inzet van steun op maat vanuit de gemeente ligt op de brede range van jeugdhulp.
- Afhankelijk van de hulpvraag kan steun op maat volwassenproblematiek worden ingezet.
- Voorzorg, Stevig Ouderschap, Nu niet zwanger, anticonceptie, Centering Zwangerschap.
- Steun-op-maat trajecten vanuit de kraamzorg.
- De kinderopvang biedt VVE of opvang op basis van SMI (sociaal medische indicatie).
- Begeleiding en behandeling, gericht op opvoedondersteuning en ouder-kind interactie.
- Binnen de GGZ is niet het (ongeboren) kind cliënt, maar het gezin is de cliënt.

KNELPUNTEN en VERBETERING FASE STEUN OP MAAT (n)

- Werken aan kennis van sociale kaart en als hulpverleners onderling. (3)
- Aanbod is bij enkele partners vooral gericht op het jonge kind, niet de zwangere. (3)
- Ook blijkt dat er (nog) niet overal sprake is van casussen binnen de fase kansrijke start. (1)

KETENSAMENWERKING

In de interviews is ook gevraagd met welke partners er momenteel al werd samengewerkt in de keten.

In de ‘wordcloud’ komen in willekeurige grootte alle benoemde partners terug.

SAMENWERKING OP KETENNIVEAU

- Samenwerking omtrent de doelgroep zwangeren en 0-2 jaar is nog niet structureel.
- Contacten tussen het sociaal domein en het medisch domein waren minimaal.
- Bij crisissituaties weet men elkaar uiteindelijk te vinden, maar dat wil je eigenlijk voorkomen.
- Informatie wordt na toestemming telefonisch, op papier of via beveiligde e-mails gedeeld.
- Diverse organisaties gebruiken de verwijfsindex.

KNELPUNTEN en VERBETERING SAMENWERKING (n)

- Er is nog winst te behalen in het elkaar vinden en weten van elkaar wat men doet. (8)
- Onduidelijkheid over waar en bij wie je signalen kan neerleggen. (4)
- Eerder om tafel zitten scheelt achteraf ‘reparatiewerkzaamheden’. (4)
- Onduidelijkheid over de regiefunctie: wat is rol procesregisseur vs. casusregisseur. (3)
- Weten wat je van elkaar kunt verwachten en waar grenzen liggen in hetgeen je kunt bieden.(3)
- Momenteel niet helder wat we missen binnen de doelgroep, verbeteren signalering. (3)
- Behoefte aan scholing op het gebied van gespreksvaardigheden. (3)
- Afspraken in structuur of wijzigingen in werkwijze moeten ook de werkvloer goed bereiken. (2)
- Ervoor waken dat we geen structuren naast structuren gaan optuigen. (2)
- Vergaarde kennis en ervaring breed inzetten, en dan niet alleen in een zorgsetting. (2)
- Vertrouwen hebben in elkaar als je doorverwijst naar een andere hulpverlener. (2)
- Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij de ouders, dus spreek hen eerst aan. (1)

KNOOPPUNTEN KANSRIJKE START: WENSEN EN IDEEËN VOOR DE TOEKOMST

- Proces tot daadwerkelijk starten heeft vrij lang geduurd.
- Belangrijk is dat er een duidelijke structuur komt en dat men elkaar in de basis weet te vinden.
- Korte lijnen tussen de partners creëren en samenwerkingsafspraken maken.
- Inzetten op preventie en meer aan de voorkant bezig zijn.
- Coördinator die alles verzameld, die de juiste mensen bij elkaar roept en ook terugkoppelt.
- Brede signalering en samen goed in kaart brengen wat nodig is.
- Concurrentiepositie loslaten, want niet iedere partner hoeft aan tafel te zitten.
- Mensen op tijd helpen in plaats van achteraf heel veel dingen overhaast moeten doen.
- Bij zware problematiek meteen op het goede niveau steun inzetten.
- Mensen weer in hun eigen kracht terug te zetten en zelfredzaam te maken.
- Informele rol om elkaar te kunnen informeren en te kunnen bevragen.
- Alle partners binnen de fase Kansrijke Start informeren over de knooppunten en werkwijze.

**DUS SAMENWERKEN EN SAMEN WERKEN
AAN EEN KANSRIJKE START!**